ISSN 0010-9533

ORGAN OFICIAL DEL INTERLINGUE-UNION

COSMOGLOTTA

80-im annu - nró 327

Januar - Junio 2021

Editorial

Ho-annu noi comemora li 80-im annu del aparition de COSMOGLOTTA e noi es felici posser presentar vos in ti ocasion un raconta original in Interlingue quel arivat nos ex Russia de Dr. E. A. Khvalkov, docente che un scol superiori de economie in St. Peterburg. It esset astonant por nos reciver ti sat long raconta, ne in totalmen perfect Interlingue apt por un ínmediat publication, ma quel noi posset corecter e quel noi ne vole privar a nor letores. Pos li excursion detra li culisses del modern raconta del Mandalorian in „Star Wars“ in li precedent numeró, noi va dunc hodie intrar in li munde de Almond e li magic fox, dedicante ti edition de nor revúe a un raconta quel seque li classic mustre u lu bon es recompensat e li fortun es con ti qui es confident. Quam in li racontas del fratres Grimm li letor va trovar repetitiones, li provat medie por aprender un lingue.

Noi esset anc surprisat per lettres scrit in Interlingue con li demande de adhesion al Interlingue-Union. De u ariva conosseros de Interlingue til nu ínconosset a nos? De u ili have conossentie de nor lingue? Qualmen ili ha aprendet it? Con joya noi posse constatar que li resurses obtenibil in li internet, quam por exemple li site https://occidental-lang.com/, es ínestimabil fontes de un aproximation a nor lingue. Anc in li 80-im annu de COSMOGLOTTA Interlingue-Occidental es vivent e present.

Noi mersia a Dr. Khvalkov por su brilliant e amusant raconta e desira mult plesur a nor letores ye li leida.

Vor redactores

Contenete

Interlingue-Union
http://ie-munde.com

Dictionarium de Interlingue in pluri lingues
https://occidental-lang.com/dictionaries

Interview pri Interlingue-Occidental
https://www.youtube.com/watch?v=Nv5hcwQZ14Y

Cosmoglotta. Old numerós (1922 - 1950)
https://cosmoglotta.pbworks.com/

Alrond e li magic fox

Evgeny A. Khvalkov

Esque vu conosse li historie de Alrond e li magic fox? Yo posse racontar it a vos.

Finalmen, magic foxes vive ancor in quelc locs del munde mem hodie. It es presc ínpossibil capter les pro que ili es tre fort in magie. E quelcvez, quande un tal fox curre tra li silva e tucha li rames e boscos con su caude, scintilles vola ex li caude til li ciel e cade denov sur li terra; li homes nómina ti-ci scintilles 'cadent stelles'. Támen, quelcvez magic foxes apari ínter li homes. Pri un tal noi va racontar nor historie.

Unquande, un old cavaliero vivet in Cap Bertoari, e il havet tri filios. Quande li old mann morit, li max old filio heredat li castelle e li tot país, secun li custom, li medial filio heredat li parocia in li village e li position de un sacerdote, e li max yun filio, Alrond, obtenet solmen un espade de su patre e un old cavall. Li plu old fratre dat a Alrond un pane-bul e un jambon por li viage e dit le que il mey forear e serchar su fortun alcú in altri loc.

Alrond preparat se por li viage e pensat pri ear a Adtiarn al corte del rey Taravon. Ti-ci, on di, paya bon al corageosi e capabil nobilos. E Alrond eat al cité de Adtiarn.

Alcun témpor passat, Alrond devenit fatigat e afamat e sedentat se por manjar al márgine del silva. E vi, li facie de un fox aparit de detra un arbuste de viburne. Li fox regardat Alrond, e Alrond regardat li fox. E li fox dit le:

„Bon die, yun mann! Bon jambon tu have ta. Vell tu condivider un pezzette?“

E benque Alrond ne havet altri manjage quam pane e jambon, il esset un bon chap, dunc il dat al fox un pezzette de jambon e racontat le qualmen su fratres hat tractat le e que il eat a Adtiarn al corte del rey Taravon.

„Regarda,“ dit li fox, „fórsan yo vell dever ear con te e anc provar mi fortun? Tu es un bon chap, quam yo vide, ma tu es tre naiv, e yo es bon experit in omni sortes de trics, e fórsan yo posse anc servir a te. E quande noi ariva a Adtiarn, tu va junter te al guardie del rey Taravon, e yo va esser un interprete por li cancellero Berengar. Yo conosse omni sortes de lingues: Garegin, Adelnian, e mem li idioma del Igeruldes.“

„Bon,“ dit Alrond, „it es plu amusant vader sur li via junt. Veni con me!“

E ili eat al cité de Adtiarn. Quande ili arivat al cité, li rey Taravon ingageat nor Alrond quam su personal gardero, nam li capitano del guardies esset un old amico del mort patre del yun mann, e Alrond sequet su patre in facie, corage, e inteligentie. E li fox fixat se in li cancellería e surprisat chascun con su conossentie de lingues: li scribes, li consilieros, li cancellero, e mem li rey esset surprisat e astonat per li sagitá del fox.

Li rey havet un filia maritabil. Just quam ella videt Alrond, ella inamorat se follimen in le; li yun mann anc ne esset índiferent vers li princessa. Ma in li reyia esset un custom que ne solmen li princessa ne posset electer li mann a quel apartenet su cordie, ma mem li patre-rey self ne posset, quam to es li casu in presc omni reyias, arangear li maritage de su filia secun su propri opinion. It devet evenir un grand concurse, e quicunc triumfat in it, devet anc obtener li manu del princessa. E pro que li princessa esset un senioretta maritabil, e li sol filia del rey Taravon, e li rey self ja esset etosi, li cancellero e li consilieros e li cortesanes comensat disturbar le por bentost organisar un concurse e maritar li princessa con li triumfator.

„Noi besona," ili dit, „haver un convenent successor a te – un gloriosi, corageosi, inteligent, e in chascun maniere meritosi prince o un cavaliero; noi ne besona alcun altri specie de rey!"

Li rey devet consentir e arangear un concurse. Alrond revenit trist a hem ex li servicie, e li fox questionat le:

„Pro quo tu es tam trist, mi amico? Pro quo tu clina li cap?"

„Qualmen ne esser trist!", respondet Alrond. „Li rey ha anunciat un concurse, e quicunc triumfa in it, va obtener li manu del princessa, e mi bell amata va ear ad un extran prince o cavaliero."

„Pro quo tu ne partiprende in li competition?" dit li fox. „Benque tui patre esset un povri cavaliero, e tu es ancor plu povri, tui familie es nobil e tui descendentie ne es inferiori a ti del rey. Adplu, tu es un mann de vigore e ingeniositá!"

„To es ver," dit Alrond, „ma yo senti que li concurses ne va esser li usual concurses a queles yo es acustomat: ne a combatter con lanses, tirar con un arc o combatter con un espade."

„Ma tu have me! Yo va auxiliar te in li reyal provas," dit li fox.

Alrond pensat pri to e consentit. E li fox brandisset su caude, e scintilles aurin cadet sur li yun mann – e benque Alrond ja esset jolli antey e un mann tam brav e rarmen trovat, nu il brilliat per un magic lúmine, e il havet li vigore de triant fort mannes.

Quande venit li témpor del concurse, reyes, princes, ducs, comtos, barones e cavalieros ex li tot West Costa, e alcunes mem ex li insules del Archipelago, venit a

Adtiarn. Li prim tri dies esset passat in torneyes, chasses, e banquettes, e Alrond esset in avan de omni altres in omni coses: in combatte con un lanse, combatte con un espade, tirada con un arc e arbalest, e dansada, e il conduit se tam cortesimen – quam un ver aspirante por li princessa! Ma li provas reyal esset plu desfacil quam li dansas de corte.

It venit li témpor por li unesim concurse. E li rey dit:

„Li passat annu, li duc Larhelm de Moremont dat me quelc marvelosi semes queles producte un recolte grandissim, e pane fat ex ti frument have tam marvelosi qualitás que un sol litt pezzette sufice por alimentar un adult mann. Mi paisanes semat ti miraculosi grane in li agres, e vermen, li recolte esset ínprecedent. Ma qual desfortun: alquí venit in li nocte e vorat li frument. E quande yo misset li garderos por capter li misteriosi furtard, ili omnes indormit se. Qui de vos, gloriosi cavalieros, posse gardar mi agres de marvelosi frument e in sam témpor capter li misteriosi furtard e aducter le a me?"

Omni reyes, princes, ducs, comtos, barones e cavalieros esset perplex, e Alrond con ili. Il venit a hem e racontat al fox pri li reyal missage. E li fox dit:

„Yo conosse ti qui furte li frument – it es li trompe-monstru. Escuta me, dormi bon, e lass nos ear observar li furtard in li nocte. Solmen ne oblivia tamponar tui oreles".

Dunc ili fat talmen. E quande in li nocte omni reyes, princes, ducs, comtos, barones e cavalieros eat extern a gardar li agre, li trompe-monstru venit e trumpetat su trompe – tande chascun indormit se. Alrond tamponat su oreles, quam li fox hat instructet le, e ne indormit se. Quande li furtard comensat paster se sur li reyal agres, Alrond e li fox comensat capter li trompe-monstru. Por un long témpor ili ne successat, til quande li fox saltat sur li monstru e jettat un corde sur it.

In li matine, Alrond adductet li trompe-monstru al rey. Li rey esset surprisat e laudat e mersiat Alrond. Li extran reyes, princes, ducs, comtos, barones e cavalieros devenit invidiosi: ili dormit li tot nocte durant que Alrond e li fox captet li trompe-monstru! E ili complotat contra Alrond, ma sin monstrar it.

It venit li témpor por li duesim concurse. E li rey dit:

„Li passat annu li rey Aethelstan de Damyria dat me un greg de agnes del aurin lan-pelle. Nu it es témpor por tonder les. Lor lane es pur aure, ma yo deve dir que ti agnes es tre agil e capriciosi, e til nu nequí ha successat tonder les. Quel de vos, gloriosi cavalieros, posse tonder li agnes e colecter li aurin lane e aportar it a me?"

Omni reyes, princes, ducs, comtos, barones e cavalieros esset perplex, e Alrond con ili. Il venit hem e racontat al fox pri li reyal missage. E li fox dit:

„To ne es desfacil, mi amico Alrond. Escuta me, dormi bon, e deman noi va tonder li agnes del aurin lan-pelle."

In li matine, li aspirantes por li manu del princessa comensat capter li agnes del aurin lan-pelle, ma li agnes esset tre agil e capriciosi, e nequí successat tonder un pezze de aurin lane ex les. In fine it esset li torne de Alrond. Poy li fox, su fidel amico, sedentat se sur li coline u pastet se li agnes, extraet su flaute, e comensat luder. Oh, si vu vell solmen posser imaginar qual sorte de musica it esset! Omni agnes assemblat se circum li fox e escutat li magic musica quam si ili vell esser incantat, e nu it esset facil por Alrond tonder les.

E ne solmen li agnes esset incantat! Li clar son de ti musica incantat li rey, li cortesanes, li suita, e chascun qui esset ci; ili omnes devenit tacent e escutat quam in un somniacie. Savagi besties de silva venit extern de lor fosses e cavernes por escutar li miraculosi musica del fox. Li leon, li rey de omni besties, tacet e ne audaciat grunir pro timore que it vell posser interrupter li miraculosi musica, li lupo obliviat su ulula, e li uro obliviat su rugida. Mem old Greta, qui vivet in li Cava-apu-li-Circumfosse e esset famosi pro su pessim caráctere (ella ne posset esser con li altres un minute sin insultar), dunc mem old Greta self venit extern e escutat li musica. Li melodie quel li fox productet ex su flaute transformat omnicos ad-in un temple de musica.

Li rey esset entusiasmat que Alrond hat completat li duesim tache e duplicmen entusiasmat que il hat audit un tal magic musica. Il mersiat Alrond e li fox cordialmen, e li extran reyes, princes, ducs, comtos, barones e cavalieros presc crepat per invidie e colere. E un de les, li rey Gerneb de Lothirod, dit:

„Si ti cavaliero passa li triesim concurse, il va haver li princessa, e noi va departer ínrecompensat e mem deshonorat, nam alcun povri soldate va esser plu alt quam noi, persones coronat! Noi va inboscar le deman matine ante li triesim concurse e mortar le, e talmen noi ne va dever suffrer deshonor.“

Ili omnes decidet far talmen. Ma ili ne savet que in ti témpor li fox stat detra li cortine e audit omnicos. Il venit a hem e informat Alrond pri li perfidie e insidiosi intentiones del extranos.

„Quo yo deve far alor?“, dit li yun mann.

„Confide me,“ li fox respondet, „ma solmen memora que deman noi va dever é defetar nor ínamicos é passar li ultim concurse!“

It venit li témpor por li triesim e final concurse. E li rey dit:

„Yo vole que mi futuri bel-filio regala me con un sumptuosi diné in su propri castelle, e ti banquette deve esser reyal! Yo ne va maritar mi filia por un mendico.“

Li foren reyes, princes, ducs, comtos, barones e cavalieros esset alarmat.

Naturalmen, ili havet magnific palaces e castelles in lor region – ma on ne posse aportar un rey a ta in un die, ni aportar ti palaces e castelles a Adtiarn, ne importa qualmen fort on labora! Támen, li quar max rich reyes ingageat un centene de muratores chascun e ordinat les constructer castelles apu li capitale strax – ma on ne posse constructer un castelle in un die! Anc Alrond esset trist, ma li fox pussat le per li cude e dit:

„Yo va ear e trovar por te un castelle por li banquette del rey, e quande tu va nu ear chassar, resta lontan del forenos!"

E li fox curret in li direction del castelle Cromorgan. E yo deve dir que ti castelle apartenet a un horribil troll, max despectibil, mal e cruel. Mult viageatores qui passat préter li castelle Cromorgan finit lor vive in li dentes de ti hideosi ogre. Ma li troll vorat homes e ne foxes, dunc nor astut fox havet nequó a timer; adultra, li troll ne esset in hem in ti témpor – il hat eat chassar. Ante omnicos, li fox decidet eliminar li servitores del troll queles gardat li castelle; ili esset li gnoll Graw, li goblin Grow e li gremlin Grahaham. Il curret al porta e criat:

„Alarm! Escapa! Ci veni li rey con su armé e aporta un centene de sorcieros: ili va incindrar vos omnes per lor fúlmines!"

Li servitores del troll esset alarmat. Quo ili devet far? E li fox dit a les: „Cela vos rapidmen; fórsan li rey e su armé e sorcieros ne va remarcar vos!"

Li servitores del troll esset caudardi, dunc ili abandonat lor positiones quam garderos ínmediatmen. Li gnoll Graw celat se in un bir-baril, li goblin Grow celat se in un vin-baril, e li gremlin Grahaham celat se in un calvados-baril (li troll tre amat calvados). Poy nor fox cludet les omnes, rulat les sur li mur del forteresse e jettat les ad-in li circumfosse – ili mey flottar ta!

Ínterim, li horribil troll, li mastro del dom, retornat e esset tre surprisat que su servitores hat desaparit e que alcun strangi fox hat aparit ex necú in su propri castelle. Ma nor fox esset un gentilmann tre cortesi, dunc il havet null desfacilitá in charmar li troll. Savente que li troll tre ama li flattada, li fox comensat descrir in chascun possibil maniere li merites del troll e li fama quel venit pri le in omni reyias in li circumité.

Yo deve adjunter que ti troll havet du capes, e ili querellat ínter se frequentmen. E ci es to quo li fox inventet: il sempre dat denov plu e plu colorosi complimentes al un o al altri cap, til que finalmen ili querellat tam mult que ili comensat un combatte mortal. Poy li fox eat silentmen al loc u li troll havet su acri, curvi sabres, quam tis queles cameleros usa in li deserte por un combatte, e con un habil colpe il deciset ambi del querellaci capes del horribil troll. E desde ti témpor nequí alquande ha capturat e mortat viageatores in ti regiones!

Ínterim, li rey Taravon chassat con su cortesanes, suita, e foren reyes, princes, ducs, comtos, barones e cavalieros, qui, quam vu memora, complotat por mortar Alrond. Durant li persequida de un cervo, Alrond alontanat se del suita e restat sol,

e tande li forenos comensat chassar le. Lor espades esset tirat, lor arbalestes esset chargeat, e it vell har esset li fine del yun mann si il ne vell har havet su fox!

Nam li fox, pos har ocupat li magnific castelle del vilan troll e ordinat preparar ta un ver banquette reyal, hastat al silva u continuat li chasse. In ti témpor, it esset un tre old, caduc ponte in ti silva. Dunc, quande li ínamicos persecutet Alrond e tirat vers le con arbalestes, li fox (e il esset un magic fox in omni casu!) in un moment transformat su amico ad-in li forme de un fox e celat le in un cava, e li fox transformat se ad-in un yun mann, just quam Alrond, vu mem ne vell discerner les ínter se! Li foren reyes, princes, ducs, comtos, barones e cavalieros adcurret impetuosimen detra le, e li fox in li aspecte de Alrond saltat de su cavall e curret trans li old ponte al altri látere. Li forenos, pensante que lor victime esset in lor manus, adcurret impetuosimen detra le al caduc ponte, e li ponte cadet in ruinas, talmen que ili omnes perit.

Ínterim, li rey esset afamat e atendet li diné. Li fox transformat Alrond a su homan forme e il self transformat se a su forme de fox, e ili retornat al rey.

„Vor Majestá," li fox dit cortesimen, „Senior Alrond have li honor invitar vos por dinear in su castelle."

Li rey esset surprisat. "Qualmen, Alrond? Li castelle de tui patre es deci dies de cavalcada de ci, e it apartene a tui plu old fratre secun li jure heredic."

„Yo assecura vos, Vor Majestá," li fox hastat dir, „que Senior Alrond have un castelle, mem li max magnific castelle."

E li fox ductet Alrond, li rey, li cortesanes, e li tot suita del rey al castelle de Cromorgan, quel hat antey apartenet al mal troll, e nu it apartenet al amico del fox, li cavaliero Alrond. Quande ili arivat al castelle, li rey esset injoyat, pro que li castelle Cromorgan esset tam bon quam un reyal palace, e li banquette quel li fox e Alrond preparat por li rey e su suita esset vermen reyal. Li rey esset totmen charmat e durant li sam diné anunciat li maritage de Alrond e li princessa, e etablisset Alrond quam herede al tron.

E quo pri li magic fox? Li fox, quande li nuptie esset finit, departet e curret ad-in li silva; in céteri, il esset támen un animale savagi, benque plu tard il quelcvez venit visitar su amico.

Tal it es, mi amicos! Por li fox, Alrond ne regretat li ultim cose quel il havet, e in fine, il devenit rey.

Ultim págine

Contra li stress de un omnipresent pandemie de covid

Li annu 2020 esset ne solmen covid. Li munde esset juntet per li captivant canzon "Jerusalema" del sud-african artist Master KG, performat per li cantatora Nomcebo Zikode. Su dansa-coreografie devenit li mundal hit numeró un e extendet se in li tot munde, sam quam li odiat virus. Li gente, sin conosser exactmen li textu del canzon, undea in li ritmes del melodie quel clama por retorn al "loc de pace" in li lingue zulu. Li apell "Jerusalema" esset acceptat per foy-brigaderos, policistes, ínfirmeras, employates de aerolineas, venditores, instructores, scolas, ma anc nonnas o parocias cludet in un lockdown. Li canzon es populari che habitantes de rich países occidental, sam quam che habitantes de povri regiones del munde. Ili condivide lor interpretation del canzon e li dansa in li internet, e plu e plu successores accepta li "Jerusalema" quam un apell.

https://www.youtube.com/watch?v=oGhFz8Kau7I
https://www.youtube.com/watch?v=n-c48rzOWwc
... e mult altris.

COSMOGLOTTA

ORGAN OFICIAL DEL
INTERLINGUE-UNION

Redaction e administration:

Bedřich Plavec, Železničářská 1749, CZ-47001 Česká Lípa, Tchekia
Tel. +420 487 763 777 - e-mail: b.plavec@interlingue.org

Erich Werner, Weidpark 3, CH-6280 Hochdorf/Luzern, Svissia
Tel. +41 41 910 16 24 - e-mail: e.werner@interlingue.org